

Wim de Bie – *In februari haarlemt het donker*

De dood van Wim de Bie wordt diep betreurd. Geen wonder.

Ruim dertig jaar heeft het duo Wim de Bie & Kees van Kooten de Nederlandse TV-kijker immers met hun satirisch-ironisch kijk op de samenleving weten te boeien.

En...te beïnvloeden.

Vooraf de Koot & Bie-typetjes *de Vrije Jongens* Tedje van Es en F..Jacobse met hun Tegenpartij zijn zeer invloedrijk gebleken. Met deze Hagenezen gaven Koot & Bie het rechtspopulisme, dat toentertijd nog zeer onderhuids was, ongewild (!) smoel.

De Tegenpartij: “De partij voor alle Nederlanders die niet meer tegen Nederland kenne...”. Met de slogans “Geen gezijk, iedereen rijk” en “Samen voor ons eigen...”

Maar toen het rechtspopulisme daadwerkelijk bovengronds kwam, waren van Kooten en De Bie allang met hun programma opgehouden.

Jammer. Want Pim Fortuyn parodiëren zou toch een fluitje van een cent zijn geweest voor Wim de Bie. En neem zijn typetje O(tto). den Besten, die eeuwig verongelichte ex-leraar Duits, die had, mits voorzien van een blonde pruik, moeiteloos kunnen worden getransformeerd ... in iezegrim Geert Wilders.

En Kees van Kooten zou geknipt geweest zijn om het Boreale Balletje Thierry Baudet te persifleren. Kees van Kooten, die mijn inziens ook heel Caroline van der Plas zou kunnen vertolken.

In dit relaas gaat het om een ander Koot & Bie-typetje, ook zeer populair geworden, namelijk prof dr. Piet Akkermans. ("Ja, ik ben gevraagd")

Toen ik nog les gaf aan de Juridische Faculteit van de Erasmusuniversiteit, had ik daar als collega...Piet Akkermans, die staatsrecht gaf. Piet was nogal gesteld op zijn titels en placht zich strijk en zet voluit te afficheren als prof. dr. Piet Akkermans. Het programma van Koot & Bie werd, zoals bekend, druk bekeken, niet in het minst door studenten, en zo kwam het dat Piet op de Erasmus hoorbaar achter zijn rug, en soms zelfs recht in zijn gezicht, werd geconfronteerd met het zinnetje “Ja, ik ben gevraagd.”, al dan niet vergezeld door nauwelijks onderdrukt gegiechel of gelach. Piet was daar niet blij mee..

Op een gegeven moment viel hij mijn kamer op de Erasmusuniversiteit binnen:

“Dat komt door jou! Dat heb jij mij geflikt! Want jij kent Koot & Bie!”

En hij gooide op mijn bureau een exemplaar van het boekje *Een 10 voor 10-ers, 1960*.

Tien voor tieners was een verzamelbundel van de beste bijdragen in de toenmalige schoolkranten van Nederland. Daar was zelfs een heuse jury voor samen gesteld, waarin o.a. Ad den Besten en Michiel van der Plas zaten, toentertijd tamelijk bekende literatoren.

In het boekje bleek opgenomen mijn 'jeugdzonde' het verhaal “De dwazen, de zee” en een bladzij verderop ... het gedicht Manessier van Wim de Bie.

Op de bijdragen kon door de lezers gestemd worden. Wie de meeste stemmen had kreeg de Tien voor Tienersprijs.

En de Uitslag was in dat heugelijke jaar (1960): 1 Maan Kneepkens (zo heette ik op school, het Bernardinuscollege in Heerlen)
2 Wim de Bie.

Ik bleek Wim de Bie maar nipt verslagen te hebben.
Want zoals de Jury wist mee te delen, scholieren stemmen nu eenmaal liever op proza dan op poëzie....

In een Hongaars restaurant aan de Boulevard in Scheveningen werd mij de prijs overhandigd. Een boekenbon van vijftig (!) gulden. *Those where the days!*
Die boekenbon werd mij uitgereikt door de jonge, werkelijk adembenemd mooie dichteres Edithe de Clerqç Zubli, die eveneens deel uitmaakte van de jury en die zojuist gedebuteerd had met de bundel Voeten en vleugels.
Een bundel geheel gewijd aan de schilder-glazenier Marc Chagall.

AQUAREL

kleuren klappen in hun handen
licht juicht
vogels en rozen buigen

jij bloost op mijn gezicht

Edithe bleek in Leiden te studeren. Prompt besloot ik, toentertijd gymnasiast in mijn eindexamenjaar, òòk naar Leiden te gaan. ..

Waar Edithe de eer heeft gehad de reeks Vergeefs Liefdes te mogen openen, waarin ik in mijn Leidse tijd als een ware Piet Paaltjens heb weten te grossieren...

Later is Edithe nog een grote ster-auteur in de antroposofische denk wereld geworden. In 2007 is zij overleden.

Het verhaal *De Dwazen, de zee* heb ik, krachtig omgewerkt, gepubliceerd in de verhalenbundel *De Diepslaper* (Uitgeverij Lieveuse, Dordrecht 2016). Daar heet het verhaal *Windkracht Zeven*.

Hieronder het gedicht Manessier, want het is waard om aan de vergetelheid ontrukkt te worden.

MANESSIER

want groen ruikt de zomer
en geel proeft het eiland van zon
in een pupil is groen in de zomer

in een lens is geel in de zon

in februari haarlemt het donker
bijten huizen de spits
af is de pijn van de doorn
de pijnboom van jesus de schilder

het zwijgende pierement van water
drijft in het kroos van de dood
water is dood en groen de zomer
morgen een weelde van vormen
nacht een weefsel van pijn

In een gesprek dat Kees van Kooten had met John Schoorl (Zie: De Volkskrant 28 Maart 2023) komt dat gedicht aan de orde:

“ Wim de Bie was een zeer belezen jongeman, zei Kees, twee klassen hoger dan hij, iemand die al wist wat er echt toe deed. Een Lucebert, een Gerrit Kouwenaar, een Jan Elburg – Vijftigers die wat in de literaire melk van de tijdgeest te brokkelen hadden – had Wim al in zijn pocket

Kees pakte een vergeelde bundel...een 10 voor 10-ers heette die de bloemlezing samengesteld door Ad den Besten c.s. In 1960 verschenen.

Hierin stond een keuze uit wat er in het schooljaar 1958 -1959 was verscheen in de Nederlandse schoolpers.

Wim, de lizige hoofdredacteur van het Daltonlyceum ,stond erin met een gedicht in

Kees mocht zich ook de leverancier noemen van adolescent poëtisch gehannes. Hij keek er schamper op terug, dat aanstellerige gedrag.

Zijn eigen gedicht lag voor anker in een zee van schaamte – alleen de genante titel al *Geef het nu maar toe.*

Maar die van Wim, ja, dat gedicht van Wim, dat was echt wat, hij durfde het gewoon Manessier te noemen. Wim had zich met vroegoud gezag in poëtische zin gebogen over de Franse experimenteel non-figuratieve *schilder-glazenier* Alfred Manessier (1911 -1993) een naam die Kees alleen kon uitspreken als 'manushier' (f o n e t isch dus...).

Ik laat hier nu Kees' gedicht volgen. Genant vind ik het niet. Wel al te *Vijftigers*. Dat wel.

GEEF HET MAAR TOE

ons strijden met
stilleverdrietvogels
defilee

goeieouwetijdzeggers
zinloos

we hebben te vroeg
lompe zandtaarten
gebakken
zonzieke vlinders
gevangen
we filterden
stalen raamconstructie

zonder resultaat

Piet Akkermans deelde ik mee, dat die connectie die hij tussen Wim de Bie en mij meende ontdekt te hebben, louter eentje op papier was. Wim De Bie en ik stonden weliswaar broederlijk samen afgedrukt in Tien voor Tieners, maar persoonlijk kende ik hem niet. En Kees van Kooten evenmin.

Dat er door Koot & Bie een typetje Prof. dr. Piet Akkermans was gecreëerd, dat sterk leek op Prof.dr. Piet Akkermans van de Erasmusuniversiteit, was niets anders dan stom toeval, zoals het duo op een gegeven moment ook publiekelijk heeft verklaard.

Prof Dr. Piet Akkermans weigerde het te geloven. Ik had hem een streek geleverd.. En nu was ik ook nog eens te beroerd om het toe te geven!

Piet Akkermans is al vele jaren zaliger gedachtenis Dat laatste is Wim de Bie nu ook overkomen.

*Über alle gipfeln
ist Ruh'*

*In alle Wipfeln
spürest Du\
Kaum einen Hauch*

Die Vögelein schweigen im Walde

*Warte Nur! Bald
ruhest Du auch...*

zo stel ik mij zo voor, zou hier, ten besluite, ex -leraar Duits O. den Besten vast en zeker zijn geliefde Goethe citeren.

In februari haarlemt het donker